

MỘT SỐ Ý KIẾN VỀ XÂY DỰNG HIỆP HỘI QUỸ TÍN DỤNG NHÂN DÂN

**Sự cần thiết phải thành lập
Hiệp hội QTDND**

Hệ thống Quỹ tín dụng nhân dân (QTDND) sau 10 năm hình thành và phát triển đã có 1 QTD Trung ương với 24 chi nhánh và 899 QTDND cơ sở ở 52 tỉnh thành phố trong cả nước. Tuy đã đạt nhiều kết quả trong hoạt động, nhưng hệ thống vẫn chưa có liên hệ chặt chẽ với nhau do đó việc hỗ trợ cho nhau khi gặp khó khăn chưa thực hiện được. Vì vậy, việc tạo lập mối liên kết giữa các QTDND là cần thiết và cấp bách vì một hệ thống hoạt động an toàn và phát triển bền vững.

Quá trình hình thành và phát triển QTDND từ 1993 đến nay cho thấy mô hình hệ thống QTDND chưa hoàn chỉnh (hệ thống hoàn chỉnh là ngoài tổ chức trực tiếp kinh doanh phục vụ thành viên như: QTDND Trung ương, QTDND cơ sở cần phải có tổ chức hội nghề nghiệp như Hiệp hội Ngân hàng). Do chưa có Hội nghề nghiệp nên liên kết giữa các QTDND còn lỏng lẻo chưa thực hiện được việc tương trợ giúp đỡ lẫn nhau. Vấn đề hiện nay do ở mô hình tổ chức chưa có các định chế liên kết hệ thống nên việc triển khai còn có khó khăn. Trong khi đó, các QTDND với qui mô còn hạn chế lại phải hoạt động chủ yếu trong môi trường nông nghiệp nông thôn rủi ro bất khả kháng lớn và với nền kinh tế thị trường việc cạnh tranh trong hoạt động đối với từng QTDND ngày một tăng lên. Vì vậy, cần tạo mối liên kết hệ thống để đảm bảo an toàn và phát triển bền vững cho từng quỹ và cả hệ thống, tạo thành sức mạnh hệ thống để hỗ trợ nhau khi gặp khó khăn; hỗ trợ, tư vấn trong các mặt hoạt động nghiệp vụ nhằm phát hiện các sai sót, yếu kém để khắc phục là một trong những nội dung rất quan

Hoàng Quốc Mạnh *

trọng.

Những hạn chế, yếu kém của QTDND thời gian qua như: Khó khăn tạm thời về tài chính dẫn đến lỗ; không được kiểm toán và được tư vấn để khắc phục sai sót, yếu kém; cán bộ của hệ thống QTDND chưa được đào tạo, bồi dưỡng phù hợp với đặc thù của hệ thống QTDND bằng chính sức mạnh của chính hệ thống (mà còn trông chờ vào Nhà nước) sẽ được khắc phục khi hệ thống QTDND thành lập được Hội nghề nghiệp của mình.

Hội nghề nghiệp ra đời do đòi hỏi:

Một là, xuất phát từ quan điểm của Đảng và Nhà nước tại Chỉ thị số 57-CT/TW ngày 10/10/2000 của Bộ Chính trị "về củng cố, hoàn thiện và phát triển hệ thống QTDND và Quyết định số 135/2000/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 28/11/2000 "về việc phê duyệt Đề án củng cố, hoàn thiện và phát triển QTDND" xác định Nghiên cứu thành lập tổ chức liên kết phát triển hệ thống có chức năng đại diện quyền lợi, định hướng phát triển, đào tạo cán bộ, thực hiện kiểm toán, cung cấp thông tin, dịch vụ tư vấn và quản lý Quỹ bảo toàn tổ chức của toàn hệ thống QTDND; tham gia xây dựng chính sách, pháp luật về QTDND.

Hai là, từ các quy định pháp luật: Khoản 1, Điều 49 của Luật HTX, Điều 35, Luật các TCTD; khoản 2, Điều 9, Nghị định số 48/2001/NĐ-CP của Chính phủ về tổ chức và hoạt động của QTDND cho phép: "Các QTDND được thành lập tổ chức liên kết phát triển hệ thống nhằm tương trợ với nhau trong việc điều hoà và hỗ trợ tài chính để tăng cường khả năng tương trợ nhằm đảm bảo an toàn và hiệu quả trong hoạt động

của từng tổ chức.

Ba là, tiếp thu từ thực tiễn kinh nghiệm của các nước có các tổ chức tín dụng hợp tác phát triển có thể vận dụng phù hợp với điều kiện nước ta.

Một số nước đã xây dựng thành công mô hình Tín dụng Hợp tác xã (như CHLB Đức, Canada...) đều rút ra bài học kinh nghiệm là hệ thống muốn vững mạnh, hiệu quả, an toàn và bền vững thì bên cạnh tổ chức trực tiếp kinh doanh phục vụ thành viên (như QTDND cơ sở, QTDND Trung ương ở Việt Nam) vững mạnh thì phải có tổ chức liên kết phát triển hệ thống phù hợp và hoạt động có hiệu quả (như Hiệp hội NHHTX ở CHLB Đức, Tổng liên đoàn QTDND ở Canada), đây là cơ quan có chức năng đại diện quyền lợi, định hướng phát triển, đào tạo cán bộ, thực hiện kiểm toán và quản lý Quỹ an toàn của toàn hệ thống.

Hiệp hội liên bang các NHHTX Đức (BVR) là tổ chức đại diện quyền lợi cho toàn hệ thống NHHTX Đức có nhiệm vụ đào tạo; quản lý Quỹ bảo toàn của hệ thống NHHTX; thực hiện kiểm toán và tư vấn đối với thành viên. Hoạt động của Hiệp hội nhằm hỗ trợ, chăm sóc và đại diện các quyền lợi về nghiệp vụ, các quyền lợi đặc biệt về kinh tế và các chính sách kinh tế cho các tổ chức thành viên. Theo kinh nghiệm của CHLB Đức nhờ có tổ chức Kiểm toán và Quỹ bảo toàn tổ chức, là 2 công cụ cơ bản của Tổ chức Hiệp hội các NH HTX Đức hoạt động có hiệu quả mà hơn 70 năm nay không có 1 NHHTX nào bị phá sản, giải thể hoặc bị thu hồi giấy phép, đảm bảo an toàn 100% tiền gửi cho thành viên và người gửi tiền, nên các NHHTX Đức đã trở thành 1 trong những ngân hàng có uy tín nhất ở Đức.

* Vụ Các TCTD Hợp tác, NHNN

Liên đoàn QTDND Desjardins (Quebec – Canada), cũng là một tổ chức liên kết phát triển hệ thống các QTD, nó có chức năng chủ yếu là : Đảm nhận vai trò lãnh đạo duy nhất trong hệ thống, điều phối và giám sát hoạt động các thành viên; tác động về mặt pháp luật một cách thoả đáng vì quyền lợi của hệ thống; điều phối các hoạt động về mặt tài chính mà hệ thống phải thực hiện theo quy định của pháp luật, các quy chế và các chuẩn mực.

Như vậy, xuất phát từ thực trạng, từ chủ trương, từ các quy định của pháp luật và từ kinh nghiệm thực tiễn nước ngoài, xét thấy cần thiết phải thành lập tổ chức hội nghề nghiệp QTDND .

Mục tiêu của việc thành lập Hội nghề nghiệp QTDND

Hội nghề nghiệp QTDND có thể lấy tên là Hiệp hội QTDND (gọi tắt là Hiệp hội) là tổ chức do thành viên là các QTDND cơ sở và QTDND Trung ương tự nguyện thành lập với mục tiêu:

Xây dựng tổ chức hợp pháp để đại diện quyền lợi và bảo vệ lợi ích hợp pháp cho cả hệ thống QTDND, tạo ra được tiếng nói chung trong quá trình xây dựng chiến lược phát triển; thống nhất và phối hợp hoạt động nhằm hợp tác, tương trợ giữa các thành viên. Đại diện để đề đạt ý kiến của cả hệ thống đối với Nhà nước và các cơ quan quản lý.

Bảo đảm sự an toàn và phát triển từng QTDND và toàn hệ thống thông qua các công việc: điều hoà vốn; xây dựng quỹ an toàn hệ thống; đào tạo cán bộ; tổ chức kiểm toán; trao đổi thông tin, kinh nghiệm và tư vấn cho nhau về quản trị, tổ chức và điều hành nghiệp vụ.

Nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Hiệp hội

Kết hợp các hoạt động trên cơ sở tự nguyện và đảm bảo sự bình đẳng giữa các thành viên.

Quản trị điều hành một cách dân chủ, minh bạch và đặt dưới sự giám sát của thành viên theo cơ chế đại

diện.

Phát huy tối đa tinh thần đoàn kết, tương trợ và hợp tác giữa các thành viên.

Cung cấp cho các thành viên các dịch vụ có chất lượng với chi phí thấp nhất (không vì mục tiêu lợi nhuận).

Nhiệm vụ của Hiệp hội

Xây dựng các chiến lược phát triển và chương trình hành động chung của hệ thống.

Xây dựng các cơ chế, quy chế và chuẩn mực về hoạt động để thống nhất áp dụng trong nội bộ hệ thống phù hợp với các quy định hiện hành.

Đại diện cho hệ thống QTDND trong các mối quan hệ với Chính phủ, các cơ quan Nhà nước có thẩm quyền, các tổ chức và cá nhân trong và ngoài nước; tham gia xây dựng các chính sách, pháp luật của Nhà nước về QTDND.

Thiết lập các cơ chế an toàn và cung cấp các dịch vụ về kiểm toán, tư vấn (pháp lý, thuế,...), đào tạo, lập quỹ an toàn hệ thống... nhằm hỗ trợ và bảo vệ cho hệ thống QTDND hoạt động an toàn, hiệu quả và phát triển bền vững.

Tuyên truyền, vận động nhằm tạo thuận lợi cho việc phát triển các QTDND; xây dựng và phát hành các tài liệu nghiệp vụ, các tài liệu tuyên truyền của hệ thống.

Cách thức xây dựng Hiệp hội

Việc thành lập Hiệp hội là do các QTDND tự nguyện tham gia và thành lập dưới sự hỗ trợ của Ngân hàng Nhà nước (NHNN). Tuy nhiên đây không phải là tổ chức thành lập theo ý muốn chủ quan của NHNN mà thực sự do các QTDND tự nguyện tham gia thành lập. Sở dĩ NHNN phải đứng ra hỗ trợ QTDND thành lập Hiệp hội là vì:

Một là, việc hình thành Hiệp hội là vấn đề bức thiết đối với hệ thống QTDND nên để đẩy nhanh tiến độ xây dựng Hiệp hội thì cần có sự giúp đỡ hướng dẫn của NHNN, nếu để tự hình thành thì có thể kéo dài thời gian từ 15 - 20 năm nữa. Do đó, không thể

đáp ứng được yêu cầu cấp thiết hiện nay đang đặt ra.

Hai là, NHNN là người được tiếp cận từ kinh nghiệm của các nước về mô hình Hiệp hội, là người hiểu sâu và rõ về tổ chức, xây dựng Hiệp hội. Vì vậy, NHNN có trách nhiệm hướng dẫn, định hướng hệ thống QTDND.

Ba là, trong giai đoạn hiện nay các QTDND chưa tự xây dựng được Hiệp hội nên việc định hình Hiệp hội, xác định chức năng nhiệm vụ của Hiệp hội các QTDND cần NHNN hỗ trợ, định hướng để các QTDND tự thành lập Hiệp hội (không vi phạm nguyên tắc tự chủ của QTDND mà chỉ hỗ trợ định hướng việc xây dựng).

Các giải pháp cần thiết

Để Hội nghề nghiệp ra đời, đòi hỏi phải có các giải pháp sau:

Thứ nhất: Các QTDND phải có sự nhất quán về quan điểm để trình Ban lãnh đạo NHNN về mô hình tổ chức, cách thức tổ chức thực hiện và những nhu cầu cần trợ giúp của NHNN.

Thứ hai: Tuyên truyền sâu rộng để thống nhất nhận thức trong hệ thống QTDND về vai trò, sự cần thiết phải thành lập tổ chức Hiệp hội QTDND, là đầu mối đại diện và bảo vệ quyền lợi cho các QTDND và thiết lập, thực hiện các cơ chế an toàn hệ thống nhằm hỗ trợ thành viên hoạt động an toàn và phát triển bền vững. Từ đó, từng QTDND tự nguyện xin gia nhập Hiệp hội của mình.

Thứ ba: Lựa chọn được đội ngũ cán bộ cho Hiệp hội nhằm đáp ứng yêu cầu, tiêu chuẩn trước mắt cũng như lâu dài cho việc ổn định và phát triển của Hiệp hội.

Thứ tư: Có sự hỗ trợ của NHNN trong việc chuẩn bị và thời gian đầu khi Hiệp hội mới hình thành đi vào hoạt động.

Thứ năm: Tăng cường đào tạo cán bộ cho đội ngũ QTDND và cán bộ cho Hiệp hội dưới nhiều hình thức thông qua các trung tâm đào tạo của hệ thống QTDND qua Học viện Ngân hàng... ■